

«ՄԵՐ ԼԵԶՈՒՆ, ՄԵՐ ԽՈՍՔԸ»

ԽՄԲԱԿԻ ԾՐԱԳԻՐ

/9-րդ դասարան/

/Շաբաթական 2 ժամ, տարեկան 68 ժամ/

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

Ուսումնառելու համար հայոց լեզվից առանձնացվել են որոշակի թեմաներ, որոնք համապատասխանում են տարիքային տվյալ խմբի հետաքրքրություններին, առանձնահատկություններին և պահանջներին:

Միայն դասագրքերի առաջադրանքներով անհնարին է գիտելիքը վերածել կարողության, առավելապես՝ հմտության: Ուստի անհրաժեշտ է ունենալ լրացուցիչ ուսումնական նյութեր, որոնք լինելու են հետաքրքրաշարժ, նպաստելու են սովորողների լեզվամտածողության և քննադատական մտածողության զարգացմանը:

Խմբակում նախատեսվում է վերլուծական շարադրության, էսսեի, գիտական աշխատանքի, վերառարկայական հմտությունների ամրապնդում և զարգացում:

Նպատակը

- Ընթերցի տեքստը պահանջվող հնչերանգով, վերարտադրի, հարցեր առաջադրի, պատասխանի դրանց, մեկնաբանի, փոխանցի զգացողություններ, հիմնական գաղափարը, խոսքի գեղագիտությունը:
- Գրավոր խոսքի տարբեր տեսակներ կիրառի տարբեր նպատակների և լսարանների համար պահպանելով գրագետ շարադրանքի (ուղղագրություն և կետադրություն, քերականական և ոճական նորմեր) կանոնները:
- Վերլուծի տրված տեքստը՝ վեր հանելով պատճառահետևանքային կապեր:
- Գրավոր պատասխանի հարցերին՝ կատարելով անհրաժեշտ մեկնաբանություններ:
- Վերաշարադրի, փոխադրի լսածը, կարդացածը, դիտածը՝ կիրառելով համապատասխան լեզվական միջոցներ, ցուցաբերելով համապատասխան մեղիագրագիտություն:
- Գրի ուղղագրական կանոններին համապատասխան:

- Գործածի մենիմաստ և բազմիմաստ բառեր, դրանց ուղիղ և փոխաբերական իմաստները:
- Հասկանա և կիրառի բառապաշարի հարստացման բառակազմական եղանակները՝ ածանցում, բառաբարդում, հապավում:
- Իմանա կետադրական կանոնները և կետադրի տարբեր բարդության տեքստեր՝ ըստ կանոնների և իմաստային նրբերանգների:
- Իմանա և տարբերակի բառապաշարի շերտերը՝ ըստ ոճաբանական առանձնահատկությունների:
- Ճանաչի բառերի ձևաիմաստային տեսակները, դարձվածքները, կիրառի համապատասխան խոսքային միջավայրում:
- Պատկերացում կազմի լեզուների ցեղակցության մասին. խմբավորի լեզուներն ըստ ծագման:
- Իմանա և նկարագրի հայոց լեզվի զարգացման փուլերը: Համեմատի և նշի լեզվի զարգացման փուլերի որոշ առանձնահատկություններ:
Ճանաչի գրաբարի լեզվական որոշ առանձնահատկություններ, կատարի պարզ փոխադրումներ
- Սկսի, շարունակի և ավարտի պատմությունը, զարգացնի այն՝ շարունակելով ներսից կամ վերջից:
- Գրավոր և բանավոր խոսքում իր վերաբերմունքն արտահայտի տեքստի, իրադրության, խոսքի նկատմամբ:
- Արժևորի մայրենի լեզվի դերը այլ լեզուների շարքում:
- Հասկանա և գնահատի մայրենի լեզուն՝ որպես սեփական անձի ձևավորման և ինքնաճանաչման կարևոր գործոն:

Թեմա 1

Ուղղագրություն

/11 ժամ/

ԲԱՌԱԿԱԶՄՈՒԹՅՈՒՆ /11 ժամ /

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

- Հասկանա բառերի կազմության եղանակներն ու օրինաչափությունները՝ որպես բառապաշարի հարստացման կարևոր միջոց:
- Կիրառի կազմությամբ տարբեր տեսակի բառերը խոսքում:
- Գնահատի բառակազմությունը՝ որպես բառերի ստեղծման գործունե եղանակ:

Բովանդակություն

Բառակազմություն. ածանցում

/4 ժամ /

Ցույց տալ տեքստում ածանցավոր բառերը, որոշել դրանց տեսակը ըստ բառի մեջ գրաված դիրքի:

Կազմել ածանցավոր բառեր՝ ըստ խոսքի մասային նշանակության:

Օգտվելով բառարաններից՝ տեղեկատվական տեքստը հարստացնել բաղադրյալ բառերով:

Կատարել տրված բառերի բառակազմական վերլուծություն (ըստ անհրաժեշտության օգտվելով բառակազմական բառարաններից). գտնել և մատնանշել գրաբարի ազդեցությունը այդ բառերի կազմության վրա:

Բառաբարդում. կրկնություն, հարադրում

/3 ժամ /

Կազմել բարդ բառեր՝ տրված բառաշարքերով, բացատրել կազմված բարդ բառերի տեսակը:

Բարդ բառերով կազմել երկխոսություն, դրանք փոխարինել բառակապակցություններով:
Ստեղծել ծավալուն խոսք՝ լայնորեն կիրառելով ածանցավոր և բարդ բառեր:

Հապավում

/1 ժամ /

Թարգմանել օտար հապավումները, ցույց տալ հայերենում դրանց համարժեք հապավումները:

Մեկնաբանել տարբեր պետական նշանակության հապավումները

Ստուգաբանություն

/3 ժամ /

Կատարել ուղղագրական վարժություններ

Թեմա 2
Տեքստային աշխատանք /8 ժամ/

ԲԱՌԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐՆ ԸՍՏ ԻՄԱՍՏԻ ԵՎ ՁԵՎԻ ԱՌՆՉՈՒԹՅԱՆ /8 ժամ/

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

- Տարբերակել բառերն ըստ իմաստի և ձևի առնչության:
- Կիրառել բառերի ձևաիմաստային տեսակները խոսքում:
- Հասկանալ և արժևորել բառերի իմաստաձևային խմբերի կարևորությունը բառապաշարի հարստացման գործում

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- Բառերի տեսակներն ըստ իմաստի և ձևի առնչության / 5 ժամ/
- Հոմանշություն և հականշություն

Գտնել և դասակարգել տրված տեքստում կիրառված հոմանիշները և հականիշները:

Հոմանշային բառարանի օգնությամբ փոխարինել տեքստի նշված բառերը հոմանիշներով:

Ստեղծել հոմանշային և հականշային բառարաններ:

Ներկայացնել արվեստի սիրելի գործը՝ կտավը, քանդակը, կառույցը և այլն՝ կիրառելով հոմանիշներ և հականիշներ:

- Համանուններ / 2 ժամ /

Ստեղծել և ներկայացնել երկխոսություն համանուններով:

Կազմել շուտասելուկներ, հանելուկներ համանուններով:

- Հարանուններ / 1 ժամ /

Կազմել վարչական բովանդակության տեքստ տրված հարանուններով:

Շարադրել տեղեկատվական նյութ՝ կիրառելով հարանուններ

Կազմել շուտասելուկներ, հանելուկներ հարանուններով:

Կազմել գրական ծավալուն խոսք բառերի ձևաիմաստային խմբերով:

Աշխատել Միքցա Հալաջյանի կազմած տեստերով

Կատարել տեքստային աշխատանքներ ձևաբանության վերաբերյալ /Մ.Հալաջյան/ 10 ժամ

Թեմա 3

ԲԱՌԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՃԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ /10 ժամ /

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

- Իմանալ և տարբերակել բառապաշարի շերտերն ըստ ոճաբանական առանձնահատկությունների:
- Ըմբռնել բառապաշարի շերտերի կիրառության սահմանները ըստ ոճերի:
- Արժևորել բառապաշարի շերտերի բազմազանությունը խոսքում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- Բառապաշարի ոճաբանական դասակարգումը / 1 ժամ /

Գտնել և դասակարգել տրված տեքստում որոշակի ոճական երանգավորում ունեցող բառերը:

Հարստացնել տեքստը տարբերի ոճերին բնորոշ բառերով:

- Համագործածական և մասնագիտական բառեր / 1 ժամ /
- Հնարանություններ և նորաբանություններ / 1 ժամ /
- Փոխառություններ և օտարաբանություններ / 1 ժամ /

Օգտվելով բացատրական բառարաններից՝ գրել պատմական ակնարկ՝ կիրառելով հնարանություններ:

Շարադրել տեղեկատվական նյութ՝ կիրառելով նորաբանություններ

Ստեղծել գովազդ՝ կիրառելով փոխառություններ և օտարաբանություններ:

Կազմել խոսք տերմինների միջազգային և հայերեն համարժեքներով (գտնել, փոխադրել):
Ստեղծել երկխոսություն բառապաշարի տարբեր շերտերով, ներկայացնել երկխոսությունը

- Հայերենի դարձվածքները. դրանց ոճական արժեքը /3 ժամ /

Կազմել երկխոսություն՝ կիրառելով դարձվածքներ:

Կազմել շուտասելուկներ դարձվածքներով, դրանք փոխարինել ոչ կայուն բառակապակցություններով կամ բառերով:

Շարադրել գրական ոչ ծավալուն տեքստեր տրված դարձվածքներով, վերնագրել տեքստերը դարձվածքով:

Ստեղծել ծավալուն և ոչ ծավալուն խոսք տարբեր ոճերի բառերով:

- Թևափոր խոսքեր. ծագումնաբանությունը / 3 ժամ /

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

- Ընկալել տեքստը՝ որպես մեկ ամբողջություն:
- Կազմել տարբեր ոճերի տեքստեր:
- Կարևորել տեքստերի կազմությունը խոսքում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- Տեքստը՝ որպես լեզվական միավոր / 4 ժամ /
- Տեքստի մասերը՝ սկզբնամաս, հիմնամաս, ավարտամաս (առաջաբան, հիմնական մաս, վերջաբան) / 2 ժամ /
- Պարբերությունը՝ որպես տեքստի նվազագույն միավոր / 2 ժամ /
- Տեքստի վերնագիր / 2 ժամ /

1. Շարունակել պատմությունը՝ վերնագրելով այն:
2. Վերադասավորել տեքստը՝ ըստ տրված պարբերությունների:
3. Իմաստային կապերի հիման վրա առանձնացնել տրված տեքստի պարբերությունները:
4. Կազմել շարադրանք նախօրոք տրված վերնագրով կամ թեմայով:
5. Ստեղծել գրական տեքստ տրված բառերով և արտահայտություններով:
6. Գրել վերլուծական շարադրություն հանձնարարված գրական տեքստի վերաբերյալ:
7. Գրել նկարագրական-բնութագրական շարադրանք հասարակական որևէ գործի մասին:
8. Կազմել տեղեկատվական տեքստ՝ կիրառելով տրված բառերն ու արտահայտությունները:

9. Գրել էսսե տրված պլանի համաձայն:
10. Գրել ազատ էսսե երիտասարդությանը հուզող հարցերի շուրջ:
11. Շնտրել դարձվածքով, թևավոր խոսքով, շրջասույթով ձևավորված վերնագրեր տրված տեքստի համար:
12. Ստեղծել գովազդային տեքստ՝ զուգահեռաբար կիրառելով ժամանակակից տեխնոլոգիաների ընձեռած հնարավորությունները:
13. Գրել ժողովրդին ուղղված կոչ, ուղերձ երևակայական աղետից հետո կամ ընթացքում:
14. Գրել ոչ գրական տեքստ բնապահպանական կամ սոցիալական թեմայով:
15. Կազմել ռեպորտաժ որևէ իրադարձության վերաբերյալ: